

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради
Бердянського державного
педагогічного університету
від 02.09.2021 р., протокол №01

Виробнича практика

(назва освітнього компоненту)

ПРОГРАМА

обов'язкової навчальної дисципліни

підготовки	бакалавра
	(назва ступеня вищої освіти)
спеціальності	014 Середня освіта
	(шифр і назва спеціальності)
предметної спеціальності	014.02 Середня освіта. Мова та література
	(із зазначенням мови)
	(шифр і назва спеціальності)
спеціалізації	014.021 англійська мова і література
	(шифр і назва спеціалізації)
освітньо-професійної програми	«Середня освіта (англійська мова і література)»
	(назва освітньо-професійної програми)

Бердянськ, 2021

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Олена ЯРОВА, доцент кафедри іноземних мов і методики викладання,
доктор педагогічних наук, доцент

Обговорено та рекомендовано методичною радою Бердянського державного педагогічного університету 17.06.2021 р., протокол №10.

ВСТУП

Програма обов'язкової навчальної дисципліни «Виробнича практика» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Середня освіта (англійська мова і література)» підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань 014 Середня освіта, спеціальності 014.02 Середня освіта. Мова та література (із зазначенням мови), спеціалізації 014.021 англійська мова і література.

Предметом навчальної дисципліни є система необхідних педагогічних умінь й навичок, фахових здібностей на ґрунті сформованої теоретичної й практичної готовності до здійснення професійної діяльності, особистісно-індивідуального стилю поведінки та діяльності, необхідних для майбутньої професії в оптимально наближених до роботи за фахом умовах.

Міждисциплінарні зв'язки: психологія; педагогіка; психологічні чинники у вивченні іноземної мови; організація освітнього процесу: планування, робота класу, робота з навчальними матеріалами та оцінювання; англійська мова, навчання учнів з особливими освітніми потребами; інформаційно-комунікаційні технології у навчанні; модуль 1. Навчання фонетики, граматики та лексики англійської мови; модуль 2. Навчання аудіювання, читання, письма, говоріння англійською мовою; країнознавство Великої Британії; історія англійської мови; лексикологія англійської мови; стилістика англійської мови.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою виробничої практики є формування в здобувачів системи необхідних педагогічних умінь і навичок, фахових здібностей на ґрунті сформованої теоретичної й практичної готовності до здійснення професійної діяльності, особистісно-індивідуального стилю поведінки та діяльності, необхідних для майбутньої професії в оптимально наближених до роботи за фахом умовах, оволодіння сучасними технологіями навчання. Саме практична діяльність здобувачів у закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) дає їм змогу пізнати та випробувати себе в ролі вчителя-предметника, визначити власні професійні інтереси, переконатися у своїй психологічній готовності до педагогічної діяльності, поглибити психолого-педагогічні знання, збагатити або скоригувати особистісні педагогічні погляди, позиції, сформовані під час навчання в університеті.

1.2. Перед виробничою практикою ставляться такі завдання:

▪ формування в здобувачів умінь:

- планувати й проєктувати навчальні заняття відповідно до специфіки навчальних предметів, психологічних особливостей учнів, рівня їхніх навчальних досягнень та аналізувати проведені навчальні заняття, позакласні

заходи з урахуванням усіх компонентів освітнього процесу та відповідних вимог;

- вести й оформлювати шкільну документацію;

- оцінювати діяльність учнів за критеріями, визначеними в концепції загальної середньої освіти (11-річна школа) та чинних програмах з англійської мови, отримувати зворотній зв'язок від учнів стосовно їхнього розуміння навчального матеріалу, оволодіння знаннями, вміннями й навичками, аналізувати результати діяльності учнів, їхні успіхи й компетентнісне становлення;

- ознайомлення з освітнім закладом, досвідом його роботи, традиціями, особливостями;

- вивчення досвіду роботи вчителів-предметників (відвідування уроків і позакласних заходів, аналіз разом з учителем, здобувачами-колегами процесу організації навчально-пізнавальної, позакласної діяльності учнів, педагогічної й комунікативної взаємодії вчителя зі школярами під час проведення уроків, заходів); обговорення із керівниками практики, учителями освітньої установи сутності, особливостей, інноваційних підходів до організації освітнього процесу, педагогічної й комунікативної взаємодії з учнями;

- ознайомлення зі структурою, змістом навчальних програм з англійської мови, календарним плануванням уроків англійської мови, плануванням роботи вчителів-предметників, виховної роботи класного керівника;

- опанування методики написання плану-конспекту уроку, плану-сценарію позакласного заходу з англійської мови;

- ознайомлення зі змістом навчальних предметів, зокрема навчальних посібників, підручників (досконало вивчити зміст, розділи, теми, із яких проводять уроки);

- оволодіння алгоритмом підготовки до уроку з урахуванням усіх етапів цього процесу; із допомогою вчителя-предметника визначення мети уроку, структурування навчального матеріалу, добирання оптимальних методів, форм організації навчання відповідно до поставленої мети, навчальної програми, результатів попередніх занять, рівня успішності учнів, розвитку їхніх потреб та інтересів; самостійне проектування планів-конспектів;

- проведення уроків англійської мови (із них – два залікових), дотримуючись необхідних вимог;

- ознайомлення з колективом класу, у якому працюють як помічники класного керівника; налагодження й підтримування оптимальних взаємин з учнями, спілкування з ними між заняттями та в позанавчальний час, виявлення інтересу до їхнього життя, допомога їм у подоланні труднощів у навчанні, міжособистісному спілкуванні тощо;

- організування разом із класним керівником дозвілля учнів, самостійне проведення виховного заходу з урахуванням плану виховної роботи в класі, потреб та інтересів учнів;

- обов'язкове відвідування й аналізування залікових уроків і виховних заходів, проведених однокурсниками; доброзичливе виявлення разом із

керівниками практики й учителями освітнього закладу у формі діалогу сильних і слабких сторін проведених занять, визначення шляхів удосконалення здобувачами організації освітнього процесу;

- навчання щирого, відвертого ставлення до учнів, налагоджування з ними оптимальних гармонійних стосунків;

- систематичне спостереження за освітньою діяльністю вчителя-предметника, класного керівника; ведення записів у психолого-педагогічних щоденниках;

- опанування методики ведення шкільної документації (перевірка учнівських зошитів, самостійних і творчих робіт; ведення класних журналів, записів в учнівських щоденниках тощо); вивчення індивідуально-особистісних рис, особливостей поведінки, діяльності учнів і класного колективу.

Здобувач-практикант повинен уміти реалізовувати такі **основні функції**:

- **комунікативно-навчальну функцію**, яка складається з інформаційного, мотиваційно-стимулювального й контрольнo-коригувального компонентів;

- **розвивальну функцію**, тобто прогнозувати шляхи формування й розвитку інтелектуальної та емоційної сфер особистості учня, її пізнавальних і розумових здібностей у процесі оволодіння англійською мовою;

- **освітню функцію**, тобто допомагати учням в оволодінні вміннями вчитися, збагачувати свій світогляд, пізнавати себе та іншу систему понять, через яку можуть усвідомлюватися інші явища;

- **виховну функцію**, тобто розв'язувати завдання морального, культурно-естетичного, трудового виховання засобами англійської мови;

- **гностичну функцію**, тобто аналізувати свою професійну діяльність і навчальну діяльність учнів, добирати підручники й посібники, прогнозувати труднощі засвоєння учнями мовного, мовленнєвого матеріалу, а також оволодіння мовленнєвою діяльністю, вивчати й узагальнювати досвід інших учителів у галузі навчання англійської мови;

- **конструктивно-планувальну функцію**, тобто планувати і творчо конструювати освітній процес у цілому і процес навчання конкретного матеріалу з урахуванням особливостей ступеня навчання; планувати навчально-комунікативну діяльність учнів на уроці та в позакласній роботі; здійснювати в комплексі різні види індивідуалізації навчання: мотивувальний, регульовальний, розвивальний, формувальний;

- **організаторську функцію**: реалізовувати плани (поурочні, серії уроків, позакласних заходів) з урахуванням особливостей ступеня навчання; творчо розв'язувати методичні завдання у процесі навчання й виховання з урахуванням провідних характеристик учнів певного закладу освіти, вносити до планів методично правильні корективи з метою досягнення бажаного результату, виходячи з цілей навчання.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні набути таких компетентностей та продемонструвати результати навчання:

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
<p>ІК.Здатність розв'язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі середньої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, предметних знань, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.</p> <p>ЗК 1. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп.</p> <p>ЗК 6. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях</p> <p>СК 1. Здатність забезпечувати навчання учнів іноземної мови та спілкуватися іноземною мовою у професійному колі</p> <p>СК 2. Здатність формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів</p> <p>СК 3. Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.</p> <p>СК 4. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проектування процесу навчання учнів.</p> <p>СК 5. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів.</p> <p>СК 6. Здатність реалізовувати ефективні підходи (особистісно орієнтований, діяльнісний, компетентнісний) до викладання англійської мови і зарубіжної літератури на підставі передового вітчизняного й міжнародного досвіду.</p> <p>СК 7. Здатність доцільно застосовувати сучасні методи й освітні технології навчання, створювати навчально-методичне забезпечення для проведення занять з англійської мови і зарубіжної літератури.</p> <p>СК 8. Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії англійської мови, теорії</p>	<p>ПРН 1. Знати принципи, форми, сучасні методи, методичні прийоми навчання предмета в закладах загальної середньої освіти.</p> <p>ПРН 2. Уміти оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності.</p> <p>ПРН 3. Уміти добирати і застосовувати сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів і здійснювати самоаналіз ефективності уроків.</p> <p>ПРН 4. Уміти організовувати освітній процес у закладі освіти, співпрацю учнів (вихованців), ефективно працювати в команді (педагогічному колективі закладу освіти, інших професійних об'єднаннях).</p> <p>ПРН 5. Знати і розуміти сучасні філологічні й дидактичні засади навчання англійської мови та зарубіжної літератури, мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку англійської мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності.</p> <p>ПРН 11. Уміти використовувати гуманістичний потенціал англійської мови та зарубіжної літератури для формування духовного світу юного покоління громадян України.</p> <p>ПРН 12. Знати, розуміти і демонструвати здатність реалізовувати теоретичні й методичні засади навчання англійської мови та зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти.</p> <p>ПРН 13. Володіти творчо-критичним мисленням, творчо використовувати різні теорії й досвід (вітчизняний, закордонний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань.</p>

та історії зарубіжної літератури в практиці навчання у закладі загальної середньої освіти.	
--	--

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 6 кредитів ЄКТС / 180 годин.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

1. Настановча конференція. Інструктаж з техніки безпеки та пожежної безпеки під час проходження практичної підготовки на виробництві.
2. Розподілення практикантів по класах, закріплення за вчителями.
3. Ознайомлення із закладом загальної середньої освіти.
4. Ознайомлення з професійною діяльністю вчителя-куратора як предметника.
5. Ознайомлення з професійною діяльністю вчителя-куратора як класного керівника.
6. Укладання індивідуального та календарного планів проходження виробничої практики.
7. Ознайомлення з шкільною документацією, описування, аналізування її.
8. Відвідування й аналізування уроків учителів англійської мови.
9. Проектування й реалізація уроків англійської мови.
10. Укладання плану-сценарію виховного заходу (англійською мовою). Проведення заходу.
11. Зустрічі-семінари із керівниками виробничої практики. Самоаналіз уроків.
12. Укладання психолого-педагогічної характеристики учня.
13. Укладання психолого-педагогічної характеристики класного колективу.
14. Оформлення матеріалів виробничої практики.
15. Підсумкова (звітна) конференція.

3. Рекомендована література

Основна

1. Методика викладання англійської мови: навч.-метод. посіб. для студентів вищих навчальних закладів / уклад. Холод І. В. Умань: Візаві, 2018. 65 с.
2. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2013. 590 с.
3. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов. 5–9 класи. Англійська мова. Німецька мова. Французька мова. Іспанська мова. 2017.

Режим

доступу:

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/programi-inozemni-movi-5-9-12.06.2017.pdf>

4. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов. 10–11 класи. Англійська мова. Німецька мова. Французька мова. Іспанська мова. 2018-2019. Режим доступу:

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2018-2019/inozemni-movi-10-11-19.09.2017.pdf>

5. Практикум з методики навчання іноземних мов і культуру загальноосвітніх навчальних закладах: англ. мова, нім. мова, франц. мова, ісп. мова: навчальний посібник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за редакцією Ніколаєвої С. Ю. Ірпінь: Видавець Романенко Л. Л., 2016. 398 с.

6. Програма педагогічної практики та методичні рекомендації для студентів-філологів (галузь знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальність 014 Середня освіта, предметна спеціальність 014.02 Мова і література (англійська), перший рівень вищої освіти): навч.-метод. посіб. / укл.: О. Б. Ярова, І. Е. Співак. Бердянськ: БДПУ, 2019. 75 с.

7. Common European framework of reference for languages: learning, teaching, assessment. Companion volume with new descriptors. Provisional edition, Council of Europe, 2017. 230 p. URL: <https://rm.coe.int/cefr-companion-volume-with-new-descriptors2018/1680787989>

Додаткова

1. Бібліотечка журналу «Іноземні мови». Київ.

2. Гальскова Н. Д., Никитенко З. Н. Теория и практика обучения иностранным языкам: Начальная школа. Москва: Айрис-пресс, 2004. 240 с.

3. Гальскова Н. Д. Современная методика обучения иностранным языкам. Москва: АРКТИ, 2003. 192 с.

4. Иностранные языки в школе: научно-методический журнал. Москва.

5. Іноземні мови: науково-методичний журнал. Київ.

6. Іноземні мови: навчальні програми для загальноосвітніх та спеціалізованих навчальних закладів.

7. Книга вчителя іноземної мови: довідково-методичне видання / упоряд. О. Я. Коваленко, І. П. Кудіна. Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2005. 240 с.

8. Колесникова И. Л., Долгина О. А. Англо-русский терминологический справочник по методике преподавания иностранных языков. Санкт-Петербург: Русско-Балтийский инф. центр «Блиц», 2001. 224 с.

9. Контрольні завдання з методики викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах / кол. авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої та М. Т. Солов'я. Київ: Ленвіт, 2002. 356 с.

10. Коряковцева Н. Ф. Современная методика организации самостоятельной работы изучающих иностранный язык. Москва: АРКТИ, 2002. 176 с.

11. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / под ред. Е. С. Полат. Москва: Изд. центр «Академия», 2002.

272 с.

12. Педагогічна практика з методики викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах / кол. авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої і В. В. Черниш. Київ: Ленвіт, 2003. 250 с.

13. Підручники і навчально-методичні комплекси з іноземних мов.

14. Роман С. В. Методика навчання англійської мови у початковій школі. Київ: Ленвіт, 2005. 208 с.

15. Сафонова В. В. Проблемные задания на уроках английского языка в школе. Москва: Еврошкола, 2001. 272 с.

16. Соловова Е. Н. Методика обучения иностранным языкам. Москва: Просвещение, 2002. 239 с.

17. Структурно-логічні схеми і таблиці з методики викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах / укл. С. Ю. Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2004. 208 с.

Інформаційні ресурси

Бібліотека БДПУ (www.bdpu.org/library)

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

(<http://www.nbuv.gov.ua>)

Ресурси для навчання англійської мови, архіви уроків (початкова, основна, старша школа):

<http://www.esl-library.com/index.cfm?PageId=1>

<http://www.teachingenglish.org.uk/try/teaching-kids>

<http://www.englishpage.com/>

<http://www.oup.com/elt/teachersclub/?cc=global>

<http://www.macmillanenglish.com/BlankTemplate.aspx?id=28164>

<http://www.onestopenglish.com/section.asp?sectionType=listsummary&catid=59454>

<http://www.teachingenglish.org.uk/>

<http://developingteachers.com/>

<http://www.teachingenglish.org.uk/try/resources/quizzes>

<http://freelanguage.org/>

Сценарії уроків та позакласних заходів з іноземних мов на фестивалі педагогічних ідей «Відкритий урок»:

<http://festival.1september.ru/subjects/10/?subject=10>

BBC LearningEnglish:

<http://www.bbc.co.uk/worldservice/learningenglish/business/talkingbusiness/index.shtml>

<http://www.bbc.co.uk/ukrainian/learningenglish/>

Повнотекстові версії «Газети для тих, хто викладає та вивчає англійську мову»:

<http://eng.1september.ru/engarchive.php>

З досвіду навчання лексики, граматики, фонетики (англомовні матеріали):

<http://www.onestopenglish.com/section.asp?sectionType=listsummary&catid=58111>

<http://www.macmillandictionaries.com/resources/e-lessons/e-lessons.htm>
<http://www.teachingenglish.org.uk/try/links/pronunciation>
<http://www.teachingenglish.org.uk/try/links/Dictionaries-and-Encyclopedias>
<http://www.oup.com/elt/global/products/livinggrammar/>

З досвіду навчання аудіювання, говоріння, читання, письма (англомовні матеріали):

<http://www.onestopenglish.com/section.asp?sectionType=listsummary&catid=59392>

<http://www.macmillandictionaries.com/resources/dictations/dictations.htm>

<http://www.nadasisland.com/writing/>

<http://www.teachingenglish.org.uk/try/links/skills>

<http://iteslj.org/Techniques/Ieong-Dictation.html>

Формування іншомовної соціокультурної компетентності:

<http://iteslj.org/Techniques/Cullen-Culture.html>

<http://iteslj.org/Techniques/Kodotchigova-RolePlay.html>

<http://iteslj.org/Techniques/Chou-Compliments.html>

4. Методи навчання: метод проблемного викладення матеріалу, евристична бесіда, дискусія, проектний метод.

5. Форма підсумкового контролю успішності навчання: диференційований залік.

6. Система оцінювання.

Внутрішня університетська шкала оцінювання

Шкала оцінювання, що використовується в університеті	Шкала оцінювання ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)